

งานประชุมวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๕

วันที่ ๑๑-๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ณ อาคารที่ปิ่นกรรศรีมิโชติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รวมบทความย่อและบทความ

Abstract and Paper Proceedings

จัดทำโดย

สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย

เพื่อการใช้อ้างอิง

จัดทำโดย

สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย

การประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๕

วันที่ ๑๑-๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ณ อาคารที่ปิงกรัศมีโชติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บรรณาธิการโดย

ศาสตราจารย์ ดร.อัมพร อารงลักษณ์

ดร.วัชรวิมล คำเขียว

ดร.นิสรา ใจซื่อ

ดร.อิบรอฮิม สารีมาแซ

ดร.ชนกกาญจน์ พันธุ์เดิมวงศ์

นางสาวมณีชัชวาล มณีศรี

นางสาวณฤทัย ทองมี

หมายเหตุ: ข้อคิดเห็นในเนื้อหาบทความหรือเอกสารที่นำมาเผยแพร่ในวารสารนี้เป็นของผู้เขียนแต่ผู้
เดียวไม่มีความเกี่ยวข้องกับสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แต่อย่างใด

คำสั่งสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย

ที่ 2/2565

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสมาคม

รัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย

ประจำปี 2565 – 2567

ด้วยสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทยในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2565 เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2565 ได้มีมติเลือกตั้ง ศาสตราจารย์ ดร. อัมพร อารังลักษณ์ เป็นนายกสมาคมและเลือกคณะกรรมการอีกจำนวน 22 คน ซึ่งตามข้อบังคับของสมาคมฯ กำหนดให้นายกสมาคมแต่งตั้งคณะกรรมการให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ

อาศัยอำนาจตามมาตรา 85 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบกับข้อ 12 แห่งข้อบังคับของสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย จึงแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและคณะกรรมการบริหารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย ประจำปี 2565-2567 ให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

คณะที่ปรึกษาและคณะกรรมการบริหารสมาคม ประกอบด้วย

1. ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาช	กรรมการและที่ปรึกษา
2. ดร.วิบูลย์ รัตนภรณ์วงศ์	กรรมการและที่ปรึกษา
3. รองศาสตราจารย์สีดา สอนศรี	อุปนายก
4. รองศาสตราจารย์ ดร.จีระ ประทีป	อุปนายก
5. รองศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒน์นะ	อุปนายก
6. รองศาสตราจารย์ มานิต ศุภธสกุล	กรรมการ
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ไตรรัตน์ โภคพลากรณ์	กรรมการ
8. รองศาสตราจารย์ ดร.สถาพร เริงธรรม	กรรมการ

9. รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์	กรรมการ
10. รองศาสตราจารย์ ดร.นภเรณู สัจจรักษ์ ธีระฐิติ	กรรมการ
11. รองศาสตราจารย์ ดร.อัครกรณ์ วงศ์ปรีดี	กรรมการ
12. รองศาสตราจารย์ ดร.อรทัย เลียงจินดาถาวร	กรรมการ
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมโชค อาษาวิมลกิจ	กรรมการ
14. ดร. ถวิลวดี บุรีกุล	กรรมการ
15. อาจารย์เนรมิตร จิตรรักษา	กรรมการ
16. นายนิติพัฒน์ ธิรธนกุล	กรรมการ
17. นางสาวมณีชัชวาล มณีศรี	กรรมการและปฎิคม
18. ดร.ณัฐภัทร์ รัทวงศ์วาน	กรรมการและสาราณียากร
19. นายสุรชัย คงประเสริฐ	กรรมการและนายทะเบียน
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิตรลดา ไชยะ	กรรมการและประชาสัมพันธ์
21. นายบริบูรณ์ ฉลอง	กรรมการและเหรียญก
22. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี	กรรมการและเลขานุการ

(ศาสตราจารย์ ดร. อัมพร อ่างลักษณ์)

นายกสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย

วันที่ 25 มีนาคม 2565

คำสั่งที่ ๓/๒๕๖๕

เรื่อง แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ้อยแถลง (Peer Reviewers)
เพื่อการประชุมงานวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๕

ด้วยสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย จะจัดให้มีการประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๕ ในวันศุกร์ที่ ๑๑ ถึง ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๕ หัวข้อ “รัฐประศาสนศาสตร์กับการพัฒนาเชิงพื้นที่ยุควิถีใหม่” (Public Administration and Area-Based Development in the New Normal Era) ณ อาคารที่ปิงกรรรมิโซติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจะมีการนำเสนอผลงานวิชาการของนิสิต นักศึกษา อาจารย์และนักวิชาการจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น เพื่อให้ผลงานมีคุณภาพและมีคุณสมบัติเหมาะสม จึงแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิถ้อยแถลง (Peer Reviewers) เพื่อพิจารณาผลงานดังกล่าว ดังมีรายนามต่อไปนี้

๑. ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาษ	มหาวิทยาลัยรังสิต
๒. ศาสตราจารย์ ดร.อัมพร อารังลักษณ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๓. ศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ วชิรขจร	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
๔. รองศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒน์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
๕. รองศาสตราจารย์ ดร.นภเรณู สัจจรักษ์ ธีระจิตติ	มหาวิทยาลัยมหิดล
๖. รองศาสตราจารย์ ดร.ธันยวัฒน์ รัตนศักดิ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๗. รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา เอ็มอัมธรรม	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๘. รองศาสตราจารย์ ดร.สถาพร เริงธรรม	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๙. รองศาสตราจารย์ ดร.ไตรรัตน์ โภคพลากรณ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๑๐. รองศาสตราจารย์ ดร.จีระ ประทีป	มหาวิทยาลัยรังสิต
๑๑. รองศาสตราจารย์ ดร.เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
๑๒. รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพงศ์ มีสมนัย	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
๑๓. รองศาสตราจารย์ ดร.เสน่ห์ จุ้ยโต	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
๑๔. รองศาสตราจารย์ ดร.นพดล อุดมวิศกุล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
๑๕. รองศาสตราจารย์ สีดา สอนศรี	นักวิชาการอิสระ
๑๖. รองศาสตราจารย์มานิต ศุภตสกุล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
๑๗. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญอนันต์ พินัยทรัพย์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

๑๘. รองศาสตราจารย์ ทวีศักดิ์ สุททวาทิน	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
๑๙. รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ ศิริประกอบ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๒๐. รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
๒๑. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
๒๒. รองศาสตราจารย์ ดร.อรทัย เลียงจินดาถาวร	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
๒๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนพันธ์ ไไลประกอบทรัพย์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๒๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
๒๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิศเรศ ศันสนีย์วิทย์กุล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
๒๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรวัดน์ เมธาสุทธิรัตน์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
๒๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลักษณา ศิริวรรณ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
๒๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ติญทรศน์ ประทีปพรณรงค์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
๒๙. รองศาสตราจารย์ ดร.พลอย สืบวิเศษ	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
๓๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร ราชแพทยาคม	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
๓๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
๓๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิชัย อารักษ์โพชนงค์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
๓๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพล พิณีจ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
๓๔. ว่าที่ร้อยตรี ดร.อนิรุต หนูปลอด	มหาวิทยาลัยแม่โจ้ วิทยาเขตชุมพร
๓๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพล อังคนานนท์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้ วิทยาเขตชุมพร
๓๖. รองศาสตราจารย์ ดร.กิจฐเขต ไกรवास	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
๓๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นันธิดา จันทร์ศิริ	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
๓๘. อาจารย์ ดร.บดินทร์ธรร บัวรอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
๓๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ เผือกคง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
๔๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ ยุคันตวนิชชัย	มหาวิทยาลัยทักษิณ
๔๑. อาจารย์ ดร.วิชาญ จุณทริก	มหาวิทยาลัยทักษิณ

เสร็จสิ้น
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปจนกว่าการพิจารณาถ้อยแถลงขอรับความวิชาการในการประชุมครั้งนี้

สั่ง ณ วันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ลงชื่อ

(ศาสตราจารย์ ดร.อัมพร อารังลักษณ์)

นายกสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย

กำหนดการ

การประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 15 ประจำปี 2565

“รัฐประศาสนศาสตร์กับการพัฒนาเชิงพื้นที่ในยุควิถีใหม่”

Public Administration and Area-based Development in New Normal Era

วันที่ 11 – 12 ตุลาคม 2565

ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วันอังคารที่ 11 ตุลาคม 2565

ณ ห้องครุพัฒน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

08.00 – 08.30 ลงทะเบียน

08.30 – 08.45 กล่าวรายงานการจัดงานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 15

โดย ดร.พลกฤต แสงอาวุธ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาและศิษย์เก่าสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

08.45 – 09.00 กล่าวเปิดงาน โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา รัตนพรหม รักษาการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

09.00 – 09.30 กล่าวต้อนรับ โดย ศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ชำรงลักษณะ

นายกสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย

09.30 – 10.30 ปาฐกถาพิเศษ หัวข้อ “กระทรวง อว.ในการสนับสนุนเครือข่ายรัฐประศาสนศาสตร์กับการพัฒนาพื้นที่ในยุควิถีใหม่” โดย ดร.ตнуช ตันเทอดทิตย์

เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

10.30 – 12.30 การเสวนาพิเศษหัวข้อ “รัฐประศาสนศาสตร์กับการพัฒนาเชิงพื้นที่” วิทยากรโดย

1. รองศาสตราจารย์มานิต ศุทธสกุล ผู้แทนสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.กิจจุฑา ไกรवास สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสนห์ บุญกำเนิด มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ดำเนินรายการโดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวนธง ครุฑจอน มหาวิทยาลัยทักษิณ

12.30 – 13.30 พักรับประทานอาหารกลางวัน

13.30 – 14.15 การท่องเที่ยว “ชมของดีเมืองบ้านดอน”

1. สักการะพระธาตุศรีสุราษฎร์

14.15 – 15.30 การท่องเที่ยว “ชมของดีเมืองบ้านดอน”

2. ลองเรือคลองร้อยสาย โดยการท่องเที่ยวชุมชน “ชุมชนบางใบไม้”

15.30 – 17.00 การท่องเที่ยว “ชมของดีเมืองบ้านดอน”

3. เยี่ยมชมหอพุทธทาสธรรมโมฆณ์ และเรือนไทยสี่ภาค

วันพุธที่ 12 ตุลาคม 2565

ณ ชั้น 4 อาคารเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

08.00 – 09.00 ลงทะเบียน

09.00 – 12.00 การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงาน

ห้องนำเสนอ 1 (ห้อง Smart Classroom 1)

ห้องนำเสนอ 2 (ห้อง Smart Classroom 2)

ห้องนำเสนอ 3 (ห้อง Smart Classroom 3)

ห้องนำเสนอ 4 (ห้อง Smart Classroom 4)

ห้องนำเสนอ 5 (ห้อง Smart Classroom 5)

ห้องนำเสนอ 6 (ห้อง Smart Classroom 6)

ห้องนำเสนอ 7 (ห้อง Smart Classroom 7)

ห้องนำเสนอ 8 (ห้อง Smart Classroom 8)

12.00 – 13.00 พักรับประทานอาหารกลางวัน

13.00 – 14.00 พิธีมอบรางวัลผู้นำเสนอผลงานดีเด่น

14.00 – 14.30 กล่าวปิดงานโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา รัตนพรหม

รักษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

หมายเหตุ :

1. กำหนดการอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

2. กิจกรรมท่องเที่ยวชมของดีเมืองบ้านดอน เปิดรับสมัครจากผู้สนใจ โดยมีการเก็บค่าสมัครท่านละ

1,500 บาท

ตารางการนำเสนอกลุ่มที่ 3
การประชุมวิชาการระดับชาติทางรัฐประศาสนศาสตร์ ครั้งที่ 15
12 ตุลาคม 2565 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ลำดับที่	เวลา	รูปแบบการนำเสนอ	ชื่อ - นามสกุลผู้นำเสนอ	ชื่อเรื่อง	ผู้ทรงคุณวุฒิลงประจำห้อง
1	09.00 - 09.30	Onsite	กานต์ ยืนยง	มายาคติเรื่องวาทกรรมเศรษฐกิจเสรีนิยมใหม่และแถลงการณ์สำนักไฟร์บวร์กเรื่องเศรษฐกิจเสรีนิยมที่มีการกำกับแห่งปี ค.ศ. 1936	1. รศ.มานิต ศุทธสกุล (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช) 2. ว่าที่ร้อยตรี ดร.อนิรุต หนูปลอด (มหาวิทยาลัยแม่โจ้ วิทยาเขตชุมพร)
2	09.30 - 10.00	Onsite	วสุชน รักษ์ประชาไท	ขบวนการเสื้อเหลือง: ความซับซ้อนและความขัดแย้งในภารกิจทวงคืนดินแดน พ.ศ. 2552 – 2554	
3	10.00 - 10.30	Onsite	ปวีณ์นุช มีเสน	การสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษากรณีการวิ่งรับเงินบริจาค “ตูน บอดี้สแลม”	
4	10.30 - 11.00	ออนไลน์	นภานท์ หอมสุต	ปัจจัยที่เกี่ยวข้องเนื่องกับ COVID-19 ที่ส่งผลต่อการเลือกประเทศเพื่อท่องเที่ยว	
5	11.00 - 11.30	ออนไลน์	นภานท์ หอมสุต	อิทธิพลของภาพลักษณ์ประเทศแหล่งกำเนิดและตราสินค้าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อเมล็ดกาแฟของผู้บริโภค	

หมายเหตุ : กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

สารบัญ (ต่อ)

มายาคติเรื่องวาทกรรมเศรษฐกิจเสรีนิยมใหม่ และแถลงการณ์สำนักไฟร์บวร์กเรื่องเศรษฐกิจเสรีนิยมที่มีการกำกับแห่งปี ค.ศ. ๑๙๓๖

กานต์ ยืนยง..... ๑๒๕

ขบวนการสื่อเหลือง: ความซับซ้อนและความขัดแย้งในการกิจทางคินดินแดน พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๔

วสุชน รักษ์ประชาไท..... ๑๕๐

การสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษา กรณีการวิ่งรับเงินบริจาค “ตูน บอดี้สแลม” ปทุมพร ทองสิน, ปวีณนุช มีเสน และธัญชนก แก้วทับทิม.....

๑๖๘

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ COVID-19 ที่ส่งผลต่อการเลือกประเทศเพื่อท่องเที่ยว

นภนัท หอมสุต, สุภาวรรณ ลิ้มวิไลกุล, ฌภัทร ศิริรัตติกร และสุกรรณิกา ชาวโพธิ์หลวง.... ๑๘๙

อิทธิพลของภาพลักษณ์ประเทศแหล่งกำเนิดและตราสินค้าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภค

นภนัท หอมสุต, สุภาวรรณ ลิ้มวิไลกุล, อิศริย์ นิธิธีราพร และศรีสภาดา พวงอุบล..... ๑๙๗

รถคันเก่ากับเครื่องยนต์ใหม่: การทำความเข้าใจการปฏิรูประบบราชการไทยและแนวโน้มในอนาคต

นิติ มณีกาญจน์ และกฤษฎา พรธรราย..... ๒๐๕

ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องตีมีแอลกอฮอล์

นุไลตา หมดหลี, กนกวรรณ ชุนเพชร, กณิศา แผ้วสะอาด, ปริญฉัตร

ศรีวรรณทอง และภัทรศยา นิภัทร์จิโรชติ ๒๒๑

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ COVID-19 ที่ส่งผลต่อการเลือกประเทศเพื่อท่องเที่ยว

นพนนท์ หอมสุด, สุภาวรรณ ลิ้มวิไลกุล, ฌภัทร ศิริรัตติกร และสุภรณิกา ชาวโพธิ์หลวง

สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Email address: noppanon@ms.su.ac.th

บทคัดย่อ

ระหว่างที่เกิดการแพร่ระบาดของ COVID-19 ทำให้เศรษฐกิจได้รับผลกระทบไปทุกภาคส่วน หนึ่งในอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบ คือ การท่องเที่ยว โดยแทบทุกประเทศได้รับผลกระทบทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันถึงแม้การระบาดของ COVID-19 ยังไม่สิ้นสุด แต่นักท่องเที่ยวก็เริ่มที่จะออกเดินทางไปเที่ยวประเทศต่างๆ มากขึ้น งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ COVID-19 ที่ส่งผลต่อการเลือกประเทศเพื่อท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยปัจจัยประกอบไปด้วย ความเชื่อมั่น การจัดการภาวะวิกฤต ระบบสาธารณสุข และความเป็นหนึ่งเดียวกัน การเก็บข้อมูลใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบออนไลน์จากกลุ่มตัวอย่างที่มีแผนการเดินทางไปเที่ยวต่างประเทศในระยะเวลา 1 ปีข้างหน้า จำนวน 400 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามซึ่งผ่านการตรวจวัดความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อมั่น การจัดการภาวะวิกฤต และความเป็นหนึ่งเดียวกันเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประเทศในการท่องเที่ยว ถึงแม้ว่างานวิจัยนี้จะทำในมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่จะไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ แต่สามารถเป็นแนวทางให้ภาครัฐได้เข้าใจว่าปัจจัยใดจะสามารถทำให้นักท่องเที่ยวเชื่อมั่นในประเทศไทยได้ ซึ่งจะเป็นช่องทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่ง และเมื่อการท่องเที่ยวกลับมาฟื้นตัวจะเป็นตัวแปรสำคัญในการทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นได้

คำสำคัญ: การท่องเที่ยว COVID-19 ต่างประเทศ การตัดสินใจ

FACTORS RELATED TO COVID-19 AFFECTING THE CHOICE OF COUNTRY TO TRAVEL

Noppanon Homsud Supawan Limwilaikul Napat Sirirattikorn Sukannika Chawpholoung
Department of Marketing Faculty of Management Science Silpakorn University
Email noppanon@ms.su.ac.th

ABSTRACT

During the COVID-19 outbreak, the economy was affected in all sectors. One of the industries affected is tourism, which almost every country has been affected. However, at present, although the COVID-19 outbreak has not ended, tourists are starting to travel to other countries. This research aims to study factors related to COVID-19 affecting the selection of a country for tourism among Thai tourists. The factors include trust; crisis management; the healthcare system; and solidarity. Data were collected using online data collection from a convenience sample of 400 people who planned to travel abroad in the next year. The instrument used to collect data was a questionnaire, which was tested for validity and reliability. The statistics used for data analysis consisted of frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The results showed that trust, crisis management, and solidarity were significant factors affecting the selection of a country for tourism. Although this research is done from the point of view of Thai tourists traveling abroad, it can be a guideline for the government to understand what factors can make tourists trust Thailand. This will be another channel to promote tourism in Thailand. When tourism returns to recover, it will be a critical factor in improving the country's economy.

Keyword: Tourism, COVID-19, Aboard, Decision Making

บทนำ

Introduction

การเกิดขึ้นของ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกในทุกภาคส่วน โดยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบอย่างมากเนื่องจากการเกิดขึ้นของ COVID-19 ทำให้ผู้คนไม่สามารถเดินทางระหว่างประเทศได้ (Rasoolimanesh et al., 2021)

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า มีปัจจัยเกี่ยวกับการจัดการโรคระบาดหรือภัยพิบัติอยู่ 4 ปัจจัย ที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกประเทศท่องเที่ยว ประกอบด้วย ความเชื่อมั่น (Trust) การจัดการภาวะวิกฤต (Crisis Management) ระบบสาธารณสุข (Health Care System) และความเป็นหนึ่งเดียวกัน (Solidarity) โดย Abubakar et al. (2017) พบว่า การมีความเชื่อมั่นในประเทศจุดหมายทำให้นักท่องเที่ยวเลือกที่จะเดินทางไปประเทศนั้น ๆ และพบว่าประเทศที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นว่าประเทศของตนมีระบบสาธารณสุขที่ดีจะทำให้นักท่องเที่ยวมีความตั้งใจที่จะเดินทางไปประเทศนั้น ๆ มากขึ้น ขณะที่ Avraham (2015) พบว่า ประเทศที่แสดงถึงความพร้อมในการจัดการในภาวะวิกฤติจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากขึ้นหลังจากการที่วิกฤติผ่านไป นอกจากนี้ Styliadis et al. (2020) ระบุว่า การที่นักท่องเที่ยวเห็นความเป็นหนึ่งเดียวกันของประเทศใดประเทศหนึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวเลือกประเทศนั้นเป็นประเทศจุดหมายมากขึ้น

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น งานวิจัยเรื่องนี้จึงเกิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยต่อการเลือกประเทศท่องเที่ยวหลังจากการลดการระบาดของ COVID-19 โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ การเก็บข้อมูลใช้วิธีการเก็บข้อมูลออนไลน์ในเดือนสิงหาคม 2565 และใช้วิธี Multiple Regression Analysis เป็นตัวสถิติหลักในการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้สมมติฐานในการวิจัยประกอบด้วย

- H1: ความเชื่อมั่นส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกประเทศท่องเที่ยว
- H2: การจัดการภาวะวิกฤตส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกประเทศท่องเที่ยว
- H3: ระบบสาธารณสุขส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกประเทศท่องเที่ยว
- H4: ความเป็นหนึ่งเดียวกันส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกประเทศท่องเที่ยว

ระเบียบวิธีวิจัย

Research Methodology

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรชาวไทยที่อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และมีแผนที่จะเดินทางไปเที่ยวต่างประเทศในระยะเวลา 1 ปีข้างหน้า ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากร จึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Cochran (1977) โดยเมื่อกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนไว้ที่ 5% และกำหนดสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 จะได้กลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 385 ตัวอย่าง และเก็บเพิ่ม 15 ตัวอย่างเพื่อป้องกันความผิดพลาดจากแบบสอบถาม ดังนั้น ขนาดตัวอย่างสำหรับการวิจัยเท่ากับ 400 ตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งลักษณะของคำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบหลายตัวเลือก โดยให้เลือกตอบข้อที่เหมาะสมที่สุดจำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามแบบ Rating scale จำนวน 5 ระดับ ประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่น จำนวน 4 ข้อ ปรับปรุงจาก Artigas et al. (2017) และ Fancourt et al. (2020) แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการภาวะวิกฤต จำนวน 3 ข้อ ปรับปรุงจาก Chew & Jahari (2014) และ Li et al. (2020) แบบสอบถามเกี่ยวกับระบบสาธารณสุข จำนวน 3 ข้อ ปรับปรุงจาก Iyengar et al. (2020) และ Moreno-González et al. (2020) แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นหนึ่งเดียวกัน จำนวน 5 ข้อ ปรับปรุงจาก Tomasini (2021) และ West-Oram (2021) และแบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกประเทศท่องเที่ยว จำนวน 3 ข้อ ปรับปรุงจาก Zenker et al. (2019)

3. การจัดทำแบบสอบถามมีขั้นตอนตามลำดับดังนี้

3.1 การจัดทำแบบสอบถามเริ่มต้นจากการทบทวนวรรณกรรมเพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับ COVID-19 การจัดการในภาวะวิกฤต การท่องเที่ยว และการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว เพื่อใช้ในการร่างแบบสอบถามให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.2 นำแบบสอบถามที่ร่างขึ้นส่งให้แก่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาจำนวน 3 คน ในด้านการท่องเที่ยว เพื่อพิจารณาในด้านความถูกต้องและเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยทำการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Consistency: IOC)

3.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด และนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นในด้านความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.887 ด้านการจัดการภาวะวิกฤตเท่ากับ 0.892 ด้านระบบสาธารณสุขเท่ากับ 0.911 ด้านความเป็นหนึ่งเดียวกันเท่ากับ 0.904 และด้านการตัดสินใจเลือกประเทศท่องเที่ยวเท่ากับ 0.923

3.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่อยู่ตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และมีแผนที่จะเดินทางไปเที่ยวต่างประเทศในระยะเวลา 1 ปีข้างหน้า ผ่านช่องทางออนไลน์จำนวน 400 คน

4. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแล้วนำข้อมูลวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม Microsoft Excel 365

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ในส่วนของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลความคิดเห็น ใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน เพื่อทำการทดสอบสมมติฐานความเชื่อมั่น การจัดการภาวะวิกฤต ระบบสาธารณสุข และความเป็นหนึ่งเดียวกัน ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประเทศท่องเที่ยว ใช้

วิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยเลือกตัวแปรเข้าสมการด้วยวิธี Enter โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ผลการวิจัย

Results

1. จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form จำนวน 400 ชุด สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 226 คน (ร้อยละ 56.50) อายุระหว่าง 21 – 30 ปี จำนวน 171 คน (ร้อยละ 42.75) ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 129 คน (ร้อยละ 32.25) รายได้ต่อเดือนระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 152 คน (ร้อยละ 38.00) และมีความตั้งใจจะเดินทางไปเที่ยวประเทศญี่ปุ่นมากที่สุด จำนวน 296 คน (ร้อยละ 74.00)

2. ค่าเฉลี่ยของความเชื่อมั่นเท่ากับ 3.40 ค่าเฉลี่ยของการจัดการภาวะวิกฤตเท่ากับ 4.13 ค่าเฉลี่ยของระบบสาธารณสุขเท่ากับ 4.43 ค่าเฉลี่ยของความเป็นหนึ่งเดียวกันเท่ากับ 4.15 และค่าเฉลี่ยของการตัดสินใจเลือกประเทศในการท่องเที่ยวเท่ากับ 4.17 รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเชื่อมั่น การจัดการภาวะวิกฤต ระบบสาธารณสุข ความเป็นหนึ่งเดียวกัน และการตัดสินใจเลือกประเทศท่องเที่ยว

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย	SD
ความเชื่อมั่น	3.40	0.58
มีความเชื่อมั่นในข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ COVID-19 ที่ประเทศจุดหมายชี้แจง	3.15	0.85
มีความเชื่อมั่นในความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ COVID-19 ที่ประเทศจุดหมายชี้แจง	3.18	0.85
มีความเชื่อมั่นในข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ COVID-19 ที่ประเทศจุดหมายชี้แจงมากขึ้นตามลำดับ	3.24	0.89
มีความเชื่อมั่นในความซื่อสัตย์ของการชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับ COVID-19 ของประเทศจุดหมาย	4.03	0.88
การจัดการภาวะวิกฤต	4.13	0.55
ชื่นชมความสามารถในการจัดการรักษา COVID-19 ตั้งแต่แรกของประเทศจุดหมาย	4.01	0.80
ชื่นชมความสามารถในการจัดการรักษา COVID-19 อย่างรวดเร็วของประเทศจุดหมาย	4.08	0.89
ชื่นชมในการจัดการขนส่งยา เวชภัณฑ์ และอาหารในช่วงระบาดของ COVID-19	4.31	0.65
ระบบสาธารณสุข	4.43	0.44

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย	SD
ประเทศจุดหมายมีระบบสาธารณสุขที่น่าเชื่อถือ	4.44	0.58
ประเทศจุดหมายมีระบบในการรักษา COVID-19 ที่ทันสมัย	4.33	0.55
ชื่นชมความสามารถในการตรวจหาผู้ป่วย COVID-19 ของประเทศจุดหมาย	4.53	0.59
ความเป็นหนึ่งเดียวกัน	4.15	0.37
รัฐบาลของประเทศจุดหมายให้ความใส่ใจประชาชนในช่วงการระบาดของ COVID-19	4.56	0.57
รัฐบาลของประเทศจุดหมายมีความพยายามลดผลกระทบทางใจของประชาชนในช่วงการระบาดของ COVID-19	4.22	0.65
ประชาชนของประเทศจุดหมายมีการช่วยเหลือกันในช่วงการระบาดของ COVID-19	3.92	0.62
ประชาชนของประเทศจุดหมายช่วยเหลือกันในการลดผลกระทบทางใจในช่วงการระบาดของ COVID-19	3.97	0.46
รัฐบาลและประชาชนของประเทศจุดหมายมีการช่วยเหลือกันในช่วงการระบาดของ COVID-19	4.07	0.63
การตัดสินใจเลือกประเทศท่องเที่ยว	4.17	0.46
ถ้ามีโอกาสจะเดินทางไปประเทศจุดหมาย	4.00	0.68
กำลังมีการวางแผนที่จะเดินทางไปประเทศจุดหมาย	4.21	0.75
โอกาสที่จะเดินทางไปประเทศจุดหมายมีสูง	4.32	0.71

3. การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความเชื่อมั่น การจัดการภาวะวิกฤต ระบบสาธารณสุข และความเป็นหนึ่งเดียวกัน ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประเทศท่องเที่ยว ใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีการ Enter โดยกำหนดให้ Y = การตัดสินใจเลือกประเทศท่องเที่ยว X_1 = ความเชื่อมั่น X_2 = การจัดการภาวะวิกฤต X_3 = ระบบสาธารณสุข X_4 = ความเป็นหนึ่งเดียวกัน พบว่า ความเชื่อมั่นส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจเลือกประเทศท่องเที่ยว ($\beta = 0.218, p < 0.001$) การจัดการภาวะวิกฤตส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจเลือกประเทศท่องเที่ยว ($\beta = 0.339, p < 0.001$) ระบบสาธารณสุขไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประเทศท่องเที่ยว ($\beta = 0.079, p = 0.097$) และความเป็นหนึ่งเดียวกันส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจเลือกประเทศท่องเที่ยว ($\beta = 0.404, p < 0.001$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H1, H2, และ H4 ที่ได้กำหนดขึ้น และปฏิเสธสมมติฐาน H3 ทั้งนี้สมการถดถอยดังกล่าวมีค่า Adjusted R^2 เท่ากับ 20.35% โดยสามารถสร้างสมการพยากรณ์ได้ดังต่อไปนี้

สมการในรูปแบบคะแนนดิบ

การตัดสินใจเลือกประเทศ = $1.878 + 0.174(\text{ความเชื่อมั่น}) + 0.265(\text{การจัดการภาวะวิกฤติ}) + 0.203(\text{ความเป็นหนึ่งเดียวกัน})$

สมการในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

การตัดสินใจเลือกประเทศ = $0.218(\text{ความเชื่อมั่น}) + 0.339(\text{การจัดการภาวะวิกฤติ}) + 0.404(\text{ความเป็นหนึ่งเดียวกัน})$

จึงสรุปได้ว่า ไม่ปฏิเสธสมมติฐานที่ 1 ความเชื่อมั่นส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกประเทศท่องเที่ยว ไม่ปฏิเสธสมมติฐานที่ 2 การจัดการภาวะวิกฤตส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกประเทศท่องเที่ยว ไม่ปฏิเสธสมมติฐานที่ 4 ความเป็นหนึ่งเดียวกันส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกประเทศท่องเที่ยว และปฏิเสธสมมติฐานที่ 3 ระบบสาธารณสุขส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกประเทศท่องเที่ยว

สรุปผลการวิจัย

Conclusion

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ COVID-19 ที่ส่งผลต่อการเลือกประเทศเพื่อท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยปัจจัยประกอบไปด้วย ความเชื่อมั่น การจัดการภาวะวิกฤต ระบบสาธารณสุข และความเป็นหนึ่งเดียวกัน การเก็บข้อมูลใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบออนไลน์จากกลุ่มตัวอย่างที่มีแผนการเดินทางไปเที่ยวต่างประเทศในระยะเวลา 1 ปีข้างหน้า จำนวน 400 คน

ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อมั่น การจัดการภาวะวิกฤต และความเป็นหนึ่งเดียวกันเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประเทศในการท่องเที่ยว ถึงแม้ว่างานวิจัยนี้จะทำในมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่จะไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ แต่สามารถเป็นแนวทางให้ภาครัฐได้เข้าใจว่าปัจจัยใดจะสามารถทำให้นักท่องเที่ยวเชื่อมั่นในประเทศไทยได้ ซึ่งจะเป็นช่องทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่ง และเมื่อการท่องเที่ยวกลับมาฟื้นตัวจะเป็นตัวแปรสำคัญในการทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

References

- Artigas, E. M., Yrigoyen, C. C., Moraga, E. T., & Villalón, C. B. (2017). Determinants of trust towards tourist destinations. *Journal of Destination Marketing & Management*, 6(4), 327-334.
- Chew, E. Y. T., & Jahari, S. A. (2014). Destination image as a mediator between perceived risks and revisit intention: A case of post-disaster Japan. *Tourism Management*, 40, 382-393.
- Cochran, W. G. (1953). *Sampling Techniques*. Oxford, England: John Wiley.
- Fancourt, D., Steptoe, A., & Wright, L. (2020). The Cummings effect: politics, trust, and behaviours during the COVID-19 pandemic. *The Lancet*, 396(10249), 464-465.
- Iyengar, K., Mabrouk, A., Jain, V. K., Venkatesan, A., & Vaishya, R. (2020). Learning opportunities from COVID-19 and future effects on health care system. *Diabetes & Metabolic Syndrome: Clinical Research & Reviews*, 14(5), 943-946.
- Li, J., Nguyen, T. H. H., & Coca-Stefaniak, J. A. (2020). Coronavirus impacts on post-pandemic planned travel behaviours. *Annals of Tourism Research*, 102964.
- Moreno-González, A. A., León, C. J., & Fernández-Hernández, C. (2020). Health destination image: The influence of public health management and well-being conditions. *Journal of Destination Marketing & Management*, 16, 100430.
- Rasoolimanesh, S. M., Seyfi, S., Rastegar, R., & Hall, C. M. (2021). Destination image during the COVID-19 pandemic and future travel behavior: The moderating role of past experience. *Journal of Destination Marketing & Management*, 21, 100620.
- Tomasini, F. (2021). Solidarity in the Time of COVID-19?. *Cambridge Quarterly of Healthcare Ethics*, 30(2), 234-247.
- West-Oram, P. (2021). Solidarity is for other people: identifying derelictions of solidarity in responses to COVID-19. *Journal of Medical Ethics*, 47(2), 65-68.
- Zenker, S., von Wallpach, S., Braun, E., & Vallaster, C. (2019). How the refugee crisis impacts the decision structure of tourists: A cross-country scenario study. *Tourism Management*, 71, 197-212.
- Abubakar, A. M., Ilkan, M., Al-Tal, R. M., & Eluwole, K. K. (2017). eWOM, revisit intention, destination trust and gender. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 31, 220-227.
- Avraham, E. (2015). Destination image repair during crisis: Attracting tourism during the Arab Spring uprisings. *Tourism Management*, 47, 224-232.
- Stylidis, D., Woosnam, K. M., & Ivkov, M. (2020). Tourists' emotional solidarity with residents: A segmentation analysis and its links to destination image and loyalty. *Journal of Destination Marketing & Management*, 17, 100458.